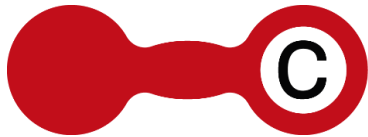


Miera apļi

Latvijā 2015.gadā

# “Kā radīt mieru sevī un sev apkārt”



LATVIJAS LAIKMETĪGĀS  
MĀKSLAS CENTRS

Publikācija ir tapusi ar Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projekta IF/2013/1.a./3 "Saredzēt!Sadzirdēt!Saprast!Rīkoties! – noslēguma posms" atbalstu "Sadarbības veicināšana ar dažādu etnisko biedrību pārstāvjiem – kopīgas integrācijas politikas veidošana: Apmācību semināra, starptautiski atzītu materiālu pielāgošana un nodošana mērķa grupai"

2015.gada jūnijs



Kultūras ministrija



## Šajā publikācijā:

1. Kādi bija miera apļi un seminārs Latvijā 2015.gadā
2. Kas ir miera apļi un kāpēc tie vajadzīgi
3. Par kādām tēmām runā miera apļos – 10 nodarbību apraksts
4. Citu valstu cilvēku stāsti par atbildību katrā cilvēka dzīvē miera meklējumos
5. Latvijas cilvēku stāsti 2015.gada pavasarī – kādi tie izskanēja seminārā Eiropas Mājā 10.aprīlī

## Kāpēc Latvijā notika Miera apļi?

Konflikta klātbūtne kļuvusi par normu mūsdienu sabiedrībā - katru dienu dažādās sadursmēs visā pasaulē iet bojā cilvēki. Svarīgi ir ne tikai centieni apturēt esošos konfliktus, bet arī meklēt ceļus, kas padarītu jaunus konfliktus par neiespējamiem. Miera jēdziens ir vairāk nekā tikai kara neesamība. Miera pamatus veido mierīga, draudzīga, saliedēta, atvērta un toleranta sabiedrība, kurā katrs jūtas droši, ir sadzirdēts un pieņemts.

### **Pēdējos 20 gados Latvija ir kļuvusi par mājas vietu pilsoņiem no daudzām valstīm.**

Daudzi no viņiem ieradušies Latvijā, mīlestības vadīti un izveidojuši ģimenes. Citi atbraukuši, atrodot labas mācību un darba vietas. Vēl kāds ieradies Latvijā, mēģinot izrauties no konflikta savā valstī vai nepiekrītot valdošai politiskai iekārtai. Lai kāds būtu iemesls, mēs visi dzīvojam šeit un veidojam kopīgu dzīves telpu.

### **Ko mēs zinām par šo cilvēku dzīvi pirms un pēc to ierašanās Latvijā? Ko mēs zinām par to, ar ko viņiem kā svešiniekiem jāsaskaras Latvijā katru dienu? Un ko viņi zina par mums, par mūsu dzīvi, par mūsu kultūru? Ko mēs domājam viens par otru un kā izturamies?**

Mēs vēlamies radīt vidi, kurā cilvēki varētu tikties un dalīties ar savu pieredzi, sadzirdēt un saprast viens otru. Mēs darām to cerībā, ka šāds dialogs un attiecības var radīt alternatīvu atsvešinātai un sadrumstalotai sabiedrībai, ka mēs varam lauzt stereotipus un aizspriedumus un likt pamatus ilgtspējīgai valsts attīstībai.

## Kādi bija pirmie miera apļi Latvijā?

Pirmie trīs miera apļi Latvijā notika 2015.gada martā. Miera apļos tikās kopā 36 sievietes un vīrieši, kas dzīvo Latvijā no Brazīlijas, Panamas, Kanādas, ASV, Marokas, Baltkrievijas, Krievijas, Ukrainas, Kazahstānas, Turcijas un Latvijas.

Noslēguma seminārā ar nosaukumu “Radām kopā” aicinājām piedalīties, uzsverot, ka semināra programmā nav lekciju un pētniecības ziņojumu. Mēs radījām telpu, kurā personiskā pieredze katram kļūst par sākumpunktu kopīgas Latvijas nākotnes veidošanai.

Semināra dalībnieki bija trešo valstu pilsoņi, kas pašlaik dzīvo Latvijā, kā arī Latvijas pilsoņi, kuriem rūp mūsu sabiedrības nākotne, un valsts institūciju pārstāvji, kuri strādā ar integrācijas jautājumiem Latvijā.

Otrajā daļā semināra dalībnieki atbildēja uz jautājumiem – kādai ir jābūt Latvijas sabiedrībai, kurā es gribētu dzīvot, kāda ir mana pieredze uz Latvijas sabiedrības attieksmi pret jauniebraucējiem, kas ir svarīgākie jautājumi, kuriem būtu jāpievēršas Latvijas sabiedrībai integrācijas jomā.

Dalībnieki nolēma turpināt dialogu savā starpā, kā arī doties uz Saeimas Saliedētības komisiju un izklāstīt savas pārdomas deputātiem.

Seminārā izskanēja integrācijas stāsti no 10 cilvēkiem – pieciem Latvijas pārstāvjiem un pieciem iebraucējiem no Brazīlijas, Ukrainas un Krievijas.

## Kas ir miera apļi un kāpēc tie vajadzīgi



Pirmā miera apļa dalībnieces Rīgā, Dubultmuižā, 2015.gada martā, foto: Līga Puriņa-Purīte

Cilvēki savas dzīves laikā piedzīvo dažāda veida konfliktus. Taču pat pēc kara un zaudētām dzīvībām sabiedrībai ir jāatkopjas un jāspēj dzīvot tālāk. “Miera veidotāju” organizācija ir saskārusies ar visdažādākajiem gadījumiem.

Vecmāmiņa no Bosnijas, kuras meitu un znotu bija nogalinājuši serbu spēki 20.gadsimta 90.gadu vidū, iesaucās, nezinādama, ko darīt: "Ko es varēšu pateikt maniem mazbērniem, kad tie izaugs?"

Jaunievēlētā Sudānas valdības ministre, beidzoties pilsoņu karam 2005.gadā, brīdināja: "Mums ir jābūt uzmanīgiem, lai nesētu atreibības sēklas mūsu bērnos."

Bijušais vācu armijas karavīrs piedāvāja palīdzību slimnīcas izveidošanā bērniem, kas cieš no radioaktīvā piesārņojuma pēc Černobiļas atomelektrostacijas avārijas Ukrainā. Viņu uzņēma ciemā netālu no vietas, kur viņš cīnījās Otrā pasaules kara laikā un piedalījās Krievijas karavīru slaktiņā. Kādu vakariņu laikā, viņš vairs nevarēja ieēst un asaras sāka tecēt pār vecā vīra seju. Viņš atzinās par emociju iemeslu un izstāstīja par notikumiem, kas viņu saistīja ar šo ciemu. Savu runu noslēdzot, vecais vīrs lūdza piedošanu par vācu puses nodarīto kara laikā. Telpā iestājās apdullinošs klusums. Tad vecāka gadagājuma ukraiņu sieviete šķērsoja istabu un klusi apskāva veco vācu vīru. Ciema iedzīvotāju priekšā, veciem un jauniem, šie divi cilvēki izveidoja iespēju jaunam sākumam, pārkāpjot pāri iepriekš nodarītajam.

Katram no mums ir izvēle, vai nodot nākamajām paaudzēm aizspriedumus, nedziedētas sāpes, dusmas un rūgtumu par pagātnes ciešanām un zaudējumiem, vai attīrīt ceļu nākotnei, izstāstot patiesību un lūdzot piedošanu. Stāstījumam par sāpīgiem notikumiem, kam cauri vijas patiesas atvairošanās un piedošanas lūgšana, ir dziedinošs spēks. Tas spēj dot cerību un spēku tālākajam. Mēs varam rādīt saviem bērniem un mazbērniem piemēru, kā ar draudzības un sapratnes veicināšanu, var izlauzties cauri aizspriedumiem un pārvarēt negatīvus stereotipus.

Tā mēs varam celt pasauli, kurā mieru veido katrā mājā un tās apkārtnē, kur nākotnē neveidojas jauni konflikti. Bet tas prasa drosmi un iecietību. Tas prasa spēju saredzēt un pieņemt pārmaiņas, kas katram sākas savā sirdī un dzīvē. Miera Apļu pulcēšanās mērķis ir pavērt ceļu dalībniekiem uz šādu pārmaiņu iespējamību.

### Miera apļu izcelsme

Miera apļi ir radušies starptautiskā kustībā **“Pārmaiņu iniciatīvas”** (*Initiatives of Change*). Šī organizācija aicina cilvēkus visā pasaulē:

- Uzņemties atbildību par konfliktu izbeigšanu un risināšanu
- Iesaistīties miera veidošanā personiskajā, ģimenes, kopienas un visas sabiedrības līmenī
- Veidot grupas, kurās valda piedošana un draudzība pāri tautību, reliģijas un sociālām atšķirībām

Vairāk lasiet šeit (angliski, vāciski, spāniski, portugāļiski un franciski) <http://www.iofc.org>

Miera veidotāju (*Creators of Peace*) pirmā sanāksme notika 1991.gadā konfeneču centrā Šveicē, un tajā sākotnēji pulcējās sievietes. Dibināšanas runu teica Anna Abdalla Msekva (Anna Abdallah Msekwa) no Tanzānijas, ievērojama savas zemes politiķe un vairāku sieviešu organizāciju līdere. Savā runā A.A.Msekva aicināja visus iesaistīties miera veidošanā “tur, kur jūs atrodaties” – savā sirdī, mājās, darba vietā un sabiedrībā. Mēs visi izliekamies, ka kāds cits ir šķērslis mierīgai dzīvei. Vai varētu būt tā, ka tas ‘kāds’ esmu es pati?”, A.A.Msekva uzrunāja sanāksmes dalībniekus.

Šodien “Miera veidotāju” sadarbības tīkls plešas visā pasaulē. Dalībnieki satiekas starptautiskās konferencēs, kurās apspriest paveikto. Kustības uzdevumi ir apvienot un iedvesmot miera veidotājas visā pasaulē, kā arī veidot taisnīgu, iekļaujošu sabiedrību, kurā valda rūpes pār citam pār citu.

## Kas ir Miera apļi un kā tos veidot – 10 nodarbību cikls

Miera veidotāju apļa nodarbībās sanāk 8-12 cilvēku, kas tiekas kādā noteiktā laika periodā – nedēļas nogalē vai īsākās nodarbībās vairāku nedēļu garumā. Miera apļa grupā satiekas cilvēki ar dažādu dzīves pieredzi, nākot no dažādām, bieži vien savā starpā konfliktējošām, sabiedrības grupām. Ņemot vērā vēsturisko izcelsmi, miera apļos bieži satiekas tieši sievietes. Taču arvien plašāk šādās grupās piedalās gan sievietes, gan vīrieši, veidojot savstarpējās uzticības telpu.

Katrai tikšanās reizei ir divas daļas. Pirmajā - dalībnieki dalās ar pārējiem ar savas dzīves stāstu. Šie stāsti netieši izveido kopīgo stāstu par sabiedrības daļu, ko šis dalībnieks pārstāv.

Otrā daļa ir kopīgs grupas darbs, meklējot atbildes uz jautājumiem – kas rada konfliktus un uz kādiem pamatiem var veidot mieru. Atbildes dalībnieki pirmkārt un galvenokārt meklē katrs savā izpratnē un personiskajā dzīvē. Grupa dalās pārdomās par grūtībām konfliktu risināšanā, miera veidošanas cenu, personiskām pārmaiņām, māku klausīties kā vērtību, par tās sabiedrības daļas vajadzībām, ko pārstāv katrs grupas dalībniece. Svarīga loma ir kopīgām pārrunām par to, ko var darīt kopā, lai veidotu mierpilnu sabiedrību sev apkārt.

Miera apļu procesā nav ekspertu vai jau gatavu recepšu miera veidošanā, atbildes dalībnieki meklē savās sirdīs, ar savu personisko apņemšanos un godaprātu rosinot pārmaiņu sākšanos sevī un grupas biedros.

Svarīga ir tikšanās atmosfēra. Tā izdosies, ja būs uzticības un paļāvības pilna atmosfēra, gatavība klausīties.

### Sesiju mērķis

Miera apļu process izveidots tā, lai dotu iespēju dalībniekiem iedziļināties pašiem savā pieredzē, atklāt savas un tuvākās sabiedrības vajadzības stabilas un mierpilnas dzīves veidošanai. Process iedrošina dalībniekiem uzņemties atbildību par savu apkārtējo vidi, ģimeni, veidojot mieru savā apkārtnē.

### Miera apļu darbības principi

- Katram ir sava vieta un loma ieguldījumam sabiedrības attīstībā
- Ikkatrs var sākt pārmaiņas sevī, pieņemot lēmumu un uzsākot pārmaiņu procesu
- Katram ir savs stāsts, ko izstāstīt, un vajadzība tikt uzklausītam
- Ikkatram ir iespēja saklausīt patiesību sevī, sadzirdēt citu patiesību un saklausīt sabiedrības vajadzības
- Valodai un nodarbības aktivitātēm jābūt visiem pieņemamiem
- Katram tikšanās posmam jāatvelē pienācīgs laiks

- Visās miera apļu nodarbībās jāmeklē līdzsvaru starp prātu un sirdi, liekot uzsvaru uz mācīšanos no pieredzes, nevis no teorijām

## DZĪVES STĀSTU STĀSTĪŠANA

Dalībnieki tiek aicināti dalīties ar savu dzīves stāstu, liekot īpašu uzsvaru uz būtiskiem notikumiem un pieredzi, kas izveidojusi viņus par tiem cilvēkiem, kas viņi ir šodien.

Pieredze liecina, ka cilvēkiem parasti ir nepieciešams apmēram 15-30 minūtes, lai dalītos ar savu stāstu. Tomēr vissvarīgākais veiksmīgai stāstu daļai šajā programmā ir tas, lai cilvēki justos droši un atbrīvoti.

Katrā grupā būs cilvēki ar dažādu pieredzi, un dažiem lieksies, ka viņu dzīvē nav tik nozīmīgu notikumu kā citiem, ar ko būtu vērts dalīties. Atkārtots apliecinājums no grupas vadītāju puses par katra cilvēka dzīves vērtību, vēlme uz klausīt katru grupā un katra dalībnieka ieguldījuma nozīmības uzsvēršana ir svarīgs grupas veiksmīgai darbībai.

Pēc katra stāsta būtu jāievēro apmēram minūtes klusuma brīdis, lai godinātu stāstu, kas tikko izstāstīts. Tad var sekot iespēja klausītājiem uzdot papildinošus jautājumus, ja stāstnieks ir gatavs atbildēt. Ja nē, var iztikt arī bez jautājumiem. Svarīgi, lai jautājumi būtu vērsti, lai uzzinātu papildus informāciju tieši par pašu stāstītāju nevis iesaistītu diskusijā vai izteiktu viedokli par dzirdēto.

Tas nav viegls uzdevums pasaulē, kurā mēs bieži klausāmies tikai, lai atbildētu vai izteiktu viedokli, bet kurā mums nav ne laika, ne intereses, uz bieži – arī prasmju, ieraudzīt un pieņemt otru cilvēku, kāds tas ir. Ja miera aplis ir uzdevumu augstums, tad pieredzētā uzmanība un iejūtība no pārējiem, dod dalībniekiem pieredzi par sabiedrību, kurā var viens otram uzticēties.

Lai saglabātu grupas dinamiku, viesi uz nodarbībām netiek aicināti.

## Pirmā nodarbība

### Kādu mēs redzam mieru?

Pirmās nodarbības mērķis ir dot iespēju dalībniekiem iepazīties citam ar citu un izveidot Miera apli. Šī nodarbība arī dod iespēju katram paplašināt savus priekšstatus par miera patieso būtību un par to, cik dažādās var būt asociācijas saistītas ar mieru. Nodarbība aicina visus uz sarunu par to, ko nozīmē panākt patiesu mieru un kā to veidot savā dzīvē un plašākā pasaulē.

#### Jautājiet:

1. Kāda ir jūsu izpratne par mieru?
2. Izstāsi, kas jums personiski ir svarīgi attiecībā uz mieru, kas ir jūsu aicinājums (vai ir?) attiecībā uz miera veidošanu (katram ļauj sniegt tādas atbildes, kā viņš/a jūtas ērti, atbildes var būtu vispārīgas un var būt ļoti konkrētas)

#### Pārdomājiet

Cik dažādi ir priekšstati, cerības, ko cilvēki saista ar mieru. Mieram ir daudz dziļākas saknes kā tikai tas, ka nav konfliktu. Ja mieru izmanto radoši un ar iedvesmu, tas var pavērt ceļu uzplaukumam visdažādākajās dzīves jomās, izaugsmei un cilvēcībai. Patiesš miers vienmēr ir produktīvs, radošs un iekļaujošs. Tajā veidojas attiecības. Dalībnieki var palīdzēt cits citam izklūt no stereotipiskiem priekšstatiem par mieru kā kaut ko statisku, ērtu un nemainīgu.

## Otrā nodarbība

### Kas iznīcina mieru un kas to ceļ?

Šī nodarbība pēta cēloņus, kas noved pie miera izjukšanas. Tā dod dalībniekiem iespēju pārdomāt personisko situāciju un apkārt notiekošo, lai atklātu, kurās attiecībās un jomās valda nemiers. Šī nodarbība arī dod ieskatu tajā, kā var sākt veidot mieru sev apkārt.

#### Jautājiet:

- a. kas izjauc mieru un kā tas notiek? Mājās, sabiedrībā, valstī
- b. Kādas sabiedrībā ir skaļi neafīšētās bailes, dusmas, nedrošība, netaisnība?
- c. Kas jau tiek darīts, lai augstākminēto atrisinātu un ar kādiem panākumiem?
- d. Kādi ir piemēri miera veidošanai, ko esat pēdējā laikā novērojuši un kādi tam bijuši panākumi?

#### Pārdomājiet

Ieskatieties, kādi ir būtiskākie cēloņi, kas izjauc un kas veido mieru. Ar ko šie cēloņi atšķiras? Dažādās sabiedrības daļās tas var būt atšķirīgi. Svarīgi ir jautājumi, kas saistīti ar bailēm, kontroli,



neizdziedētiem pāridarījumiem, vēsturiskām rētām, netaisnību, korupciju, sociāliem faktoriem. Izpētiet vainas apziņu un vainošanu. “Ja es rādu ar pirkstu uz kaimiņu, trīs kaimiņi rāda pretī uz mani”. Kā tautas, sabiedrības grupas un mēs paši ir iekļuvuši vainotāju apburtajā lokā? Kādu personisko atbildību es varu uzņemt, lai pārtrauktu vainošanas apburto loku?

### Trešā nodarbība

## Sadzirdēt citus

Patiesa, uzmanīga klausīšanās var mainīt dzīvi.

Šī nodarbība veltīta, lai atklātu spēku, ko dod klausīšanās - uz klausot citus un tad, kad pats tiek uzklausīts.

### Jautājiet:

- Kāda ir kvalitatīva klausīšanās un ko tā dod?
- Kas traucē labi sadzirdēt citus?
- Cik efektīvi ir jūsu klausīšanās paradumi? Pārrunājiet, cik labi esošās grupas dalībnieki līdz šim klausījušies un dzirdējuši viens otru. Cik efektīvi ir tavi klausīšanās paradumi. Aiciniet grupas dalībnieku pāros vai pa trim dalīties veikt padziļinātās klausīšanās vingrinājumus.

### Pārdomājiet

Padziļināta ieklausīšanās var būt pārmaiņas nesoša abām pusēm. Klausoties ar iejūtību, bez vērtējuma, klausoties, kādas sajūtas slēpjas aiz vārdiem, var daudz atklāt par otru cilvēku un sevi pašu.

### Ceturrtā nodarbībā

## Ieklausīties sevī

Daudziem no mums dzīve ir ļoti aizņemta, mēģinot panākt pasauli, kas drāžas lielā ātrumā un nesamazina apgriezienus. Tā rezultātā mēs dzīvojam reakcionāri, reaģējot uz notikumiem un cilvēkiem, kas aizpilda mūsu ikdienu. Svarīgi iemācīties dzīvot pārdomātāk un izprotot savas dzīves notikumus. Mums ir jāapstājas, lai saprastu dzīves ritumu un pasmeltos no dzīves gudrības, kas nenāk tikai no mums pašiem.

### Jautājiet:

- Kāda ir jūsu izpratne un pieredze ar iekšējo balsi?
- Kādus līdzekļus un metodes jūs izmantojat, lai nonāktu pie dziļākām atziņām un justu iekšēju atbalstu savai rīcībai?
- Kāds labums no klausīšanās sevī?

### Pārdomājiet

Apzinātība un godīgums ir kā pamati, lai veiksmīgi ieklausītos sevī un meklētu to, kas dzīvē traucē: bailes, lepnums, nožēla un tml.

Meditācija ir laba metode, lai palīdzētu nomierināt un centrēt prātu, savukārt rakstīšana palīdz panākt skaidrību. Mazu un šķietami nesvarīgu domu uzklauššana, un pēc tam arī sekošana tām, var ienest būtiskus pagriezienus dzīvē.

## Piektā nodarbībā

### Kādām īpašībām jāpiemīt miera veidotājam?

Otrajā nodarbībā mēs noskaidrojām, kādi apstākļi palīdz veidot mieru sabiedrībā, tagad jānoskaidro, kādām individuālajām īpašībām jāpiemīt, lai varētu sekmīgi veidot mieru.

#### Jautājiet:

- Kādus piemērus veiksmīgiem miera veidotājiem jūs zināt no personiskās vai starptautiskās pieredzes?
- Kas šos cilvēkus vieno raksturo attiecībā uz viņu pienesumu, raksturu?
- Ar kādiem šķēršļiem var nākties saskarties miera veidotājam?

#### Pārdomājiet

Lai kļūtu par miera veidotāju, vajadzīga līdzjūtība, pacietība, personisks godaprāts, labas klausīšanās un sarunu vadīšanas prasmes, un patiesa sevis apzināšanās. Miera veidotājiem jābūt atvērtiem, bez gataviem spriedumiem par citiem, un pāri visam viņiem jābūt skaidrībā ar konfliktiem, kas valda viņu pašu dzīvē. Atklāta un godīga sarunu par šķēršļiem, ar ko var saskarties miera veidotāji var būt noderīga, lai atklātu daudzas neafišētas intereses, kuru īstenošanai nav vajadzīgs miers. Kas tie ir par cilvēkiem un kāpēc viņi nevēlas mieru?

## Sestā nodarbība

### Iekšējais miers

Sabiedrība, kurā dzīvojam, kļūst arvien nedrošāka. Vajadzība pēc iekšējā miera nekad nav bijusi tik aktuāla kā tagad. Šīs nodarbības mērķis ir noskaidrot, ko iekšējais miers nozīmē katram no mums un kā tas izpaužas dažādās dzīves jomās.

#### Jautājiet:

- Kāpēc iekšējais miers ir svarīgs?
- Kas sagrauj iekšējo mieru?
- Kā var atjaunot iekšējo mieru?

#### Pārdomājiet

Nav vajadzīgs daudz, lai izjauktu iekšējo mieru. Neliels aizvainojums, skaudība vai plāni, kas neīstenojas, kā iecerēts. Daudziem cilvēkiem pasaulē un varbūt jums blakām problēmas ir daudz lielākas. Viņi ik dienu piedzīvo vardarbību un zaudējumus. Lai kāds ir problēmas mērogs, iekšējais miers ir ļoti būtisks, lai sāktos pārmaiņas un uzlabošanās jebkurā situācijā.

### Septītā nodarbība

## Vai katrs var būt miera veidotājs?

Kad mēs runājam par mieru, mēs nerunājam tikai par konflikta atrisināšanu, bet arī par tādas vides radīšanu, kurā valdītu pieņemšana, radošums un taisnība. Mēs bieži domājam, ka miera izveidošana nav mūsu spēkos, taču katru dienu mēs saskaramies ar situācijām, kurās mums ir izvēle - stiprināt mieru vai iznīcināt to. Atbildība ir katram no mums. Katram no mums ir iespēja piedalīties miera veidošanas procesā. Ceļš uz to sākas tad, kad mēs ieraugām savu atbildību un iespēju.

### Jautājiet:

- d. Tātad - kam ir pienākums veidot mieru?
- e. Vai esat gatavs kļūt par miera nesēju? Ko tas nozīmētu jūsu dzīvē pavisam konkrēti?

### Pārdomājiet

Ja cilvēks apzināti ap sevi nevedo miera pasauli, tad viņš tieši vai netieši piedalās nemiera un konfliktu radīšanā vai atbalstā sev apkārt. Nav iespējams norobežoties no pasaules sev apkārt, bet ir iespējams veidot aktīvu pozīciju un piedalīties. Viss sākas ar mazām lietām. Svarīgu lomu spēlē ģimene un attieksme pret notiekošo, ko nododam no paaudzes paaudzē. Tādā veidā pieaugušie piesārņo nākotni - ar savu aizvainojumu, nepiedotiem pāri nodarījumiem. Ļoti svarīgi ir dzīvot tā, lai dotu iespēju tīrai nākotnei un cerību - sabiedrībai.

### Astotā nodarbībā

## No domām pie rīcības

Ikvienā valstī un sabiedrībā pastāv vardarbības iespēja, tā var izlauzties negaidot un visdažādākās formās. Nesadziedētas rētas pēc vēsturiskiem pāri nodarījumiem, esošā politika, negodīga vai glēva varas rīcība ir kā bumba ar laika degli iespējamiem konfliktiem sabiedrībā. Šīs problēmas jārisina pirms situācija ir kļuvusi nekontrolējama. Grupas dalībniekiem jābūt kritiskiem attiecībā uz esošo situāciju viņu apkārtnē un valstī kopumā.

### Jautājiet:

- a. Identificējiet konkrētas sabiedrības vajadzības. Tās var būt sociālas, tiesiskas vai tamlīdzīgi. Kā šīs vajadzības skar katru dalībnieku personīgi?
- b. Identificējiet grūtības, kas stājas ceļā, lai problēmas atrisinātu.
- c. Identificējiet praktiskus soļus, kā jūs varētu piedalīties sabiedrības problēmu risināšanā

## **Pārdomājiet**

Identificējiet konkrētas vajadzības, problēmas. Pārrunājiet, kādus soļus katrs varētu sperts pats un ko varētu paveikt kopā. Atbalstiet konkrētās apņemšanās, ko dalībnieki apsola izdarīt.

### **Devītā nodarbībā**

## **Piedošanas spēks**

Piedošana ir visspēcīgākais miera veidošanas ierocis. Nepiedošana nocietina sirdis, rada aizvainojumu un uzkrāj rūgtumu. Nepiedošana stiprina nodarījumu. Tomēr katram no mums piemīt spēks un spēja piedot. Ja mēs gribam kļūt par miera veidotājiem, mums jāizvēlas piedošanas ceļš. Tas nenozīmē nosodīt izdarīto, bet atvērt sirdi dziedināšanai.

### **Jautājiet:**

- a. Kāpēc ir tik grūti lūgt piedošanu vai piedot?
- b. Kas mūs attur no piedošanas, ja kāds lūdz piedošanu?
- c. Kādu mācību mēs nododam saviem bērniem?

## **Pārdomājiet**

Piedošana sniedz brīvību. Piedošana nenozīmē, ka nevar nosodīt notikušo. Ar Jaunumu ir jācīnās. Kā piedošana par pagātnes notikumiem atbrīvo mūs, lai mēs spētu ieraudzīt paši savas un savu tautiešu kļūdas un lai mēs varētu iejūtīgi runāt par citu kļūdām.

### **Desmitā nodarbība**

## **Kas notiks tālāk?**

Šī ir nodarbībā, kurā grupa apspriež tālāko darbību - katram individuāli un varbūt grupai kopā pēc tam, kad Miera apļa nodarbības būs beigušās. Dalībnieki varbūt grib uzsākt savas Miera apļa nodarbības, aicinot tajā savas apkārtnes cilvēkus.

### **Jautājiet:**

- a. Personiskus iespaidus no nodarbībām un viedokli par piedzīvoto un procesu, kādā tas tika vadīts
- b. Vai ir kādi personiski lēmumi, kurus esat pieņēmis nodarbību rezultātā
- c. Pārrunājiet, vai grupa grib turpināt satikties pēc Miera apļa noslēguma, un ja jā, tad kāds būtu tikšanās mērķis un formāts?

## **Pārdomājiet**

Atklātības un pateicības gaisotnē ļaujiet katram dalībniekam izstāstīt par svarīgākajām atziņām no Miera apļa. Pozitīvi, ja grupā valda apņemšanās būt par miera veidotājiem nākotnē.

## Citu valstu cilvēku stāsti par atbildību katrā cilvēka dzīvē miera meklējumos

Individuālu cilvēku dzīves piemēri, stāsti par pārmaiņām un miera iniciatīvas var sniegt iedvesmu un piemēru izmaiņām katram pašam dzīvē.

Sekojošie piemēri ir īsi apraksti par cilvēkiem, kas ir izvēlējušies strādāt miera un sadarbības labā.

Kādam ķīniešu izcelsmes Malaizijas iedzīvotājam vecmāmiņa iemācīja nekad neuzticēties indietim vai musulmanim. Viņa bija piedzīvojusi rasu protestus Malaizijā 1960. gados. Vēlāk viņš satika musulmani no Indonēzijas, kuram vecmāmiņa bija mācījusi nekad neuzticēties ķīniešiem! Viņi kļuva par labiem draugiem un nolēma, ka viņu iedzimtajam naidam jābeidzas ar viņu paaudzi. Korejiešu sieviete, kura bija uzaugusi valsts austrumos, bija iemācījusies ienīst tos, kas dzīvo rietumos. Viņa vēlāk noskaidroja, ka šie rietumnieki ir tieši tādi paši, kā viņa.

Taivāniešu studente nolēma atrisināt problemātisku situāciju pati savā dzīvē, nevis žēloties, ka neviens neko nedara labākas valsts veidošanā. Viņa aizgāja uz veikalu, no kura bija nozagusi pārtiku, un atdeva nozagtā summu naudā. Veikala īpašnieks bija ļoti aizkustināts: "Šādi nekad nenotiek. Tu esi devusi man cerību šis valsts nākotnei."

Kāda bankas darbiniece Ugandā atzinās savam priekšniekam par nozgato naudu. Viņam bija grūti noticēt, jo nauda jau bija atgriezta, un neviens iztrūkumu nebija pamanījis. Tomēr darbiniecei bija svarīgi būt atklātai pret priekšniecību. Viņu notiesāja uz trim gadiem ar brīvības atņemšanu. Laiks cietumā viņai kļuva par pilnīgi jauna ceļa sākumu. Tagad viņa cīnās, lai uzlabotu cietumnieku stāvokli Ugandas cietumos.

Kāda kenijiete, noraizējusies par cilšu nemieriem savā apkārtnē, saprata, ka viņa pati mācījusi bērniem neprecēties un nekontaktēties ar nevienu no citām ciltīm. "Es beidzot ieraudzīju, ka es esmu daļa no problēmas mūsu valstī", viņa atzina. Viņa sasauca kopā bērnus, atvainojās par naida veicināšanu un novēlēja bērniem veidot draudzīgas attiecības ar cilvēkiem no citām ciltīm.

Šie četri cilvēki ir tikai daži no daudziem, kas saprot vajadzību pēc sadarbības un personiskās atbildības, kas ir nepieciešama lai mainītu pasauli.

### Margareta Takere (1904-1996) - Austrālija

Margareta bērnībā tika nošķirta no vecākiem, jo tajā laikā Austrālijas valdība bija nolēmusi visus iezemiešu bērnus audzināt baltādaino institūcijās.

Vecumdienās Margareta bieži atminējās, kas ar viņu notika 13 gadus vecumā. "Es palūkojos ārā pa logu un sāku raudāt. Ārā bija 40 - 50 mūsu cilvēku, un visi viņi stāvēja klusumā, sērodami par mums. Bija ieradies Hila kungs - oficiālais pārraugis teritorijai, kurā mēs visi dzīvojām, kurš uzstāja, ka main un vēl divas meitenes jāpārvieta uz apmācību centru aborigēnu meitenēm." Margaretas tēvs bija aizņemts tālu prom no mājām, un viņš meitu aizsargāt. Margaretas māte tai brīdī strādāja netālaļajā ciematā, un, padzirdējusi ziņas, skrēja divus kilometrus, sekodama meitai līdz

polīcijas iecirknim. "Mana nabaga māte. Viņu atrada nākamajā dienā ārpus pilsētas ceļa malā, vaidot un raudot. Mans krusttēvs esot dzirdējis skaņas un nodomājis, ka tas ir kāds dzīvnieks lielās sāpēs."

Ne Margareta, ne viņas māsa neredzēja savus vecākus turpmākos deviņus gadus un tika gatavotas par kalponēm baltādaino mājām. 16 gadu vecumā viņa nonāca vienā ģimenē, kas viņu pazemoja un izmantoja. Pēc varas iestāžu iejaukšanās, viņa nonāca kalpot citā ģimenē, bet no tās aizbēga. Uz viņas kājām visu dzīvi saglabājās rētas no iegūtajiem sitieniem.

Jaunībā Margareta tika uzskatīta par radikālu. 1930.gados Melburnā, kur viņa dzīvoja ar nesen piedzimušo meitu un strādāja virvju rūpnīcā, viņa pievienojās vienai no pirmajām aborigēnu organizācijām Austrālijā "Aborigēnu attīstības līga". "Tie bija izmisuma pilni laiki", rakstīja Margareta savā autobiogrāfijā. Šo Margaretas grāmatu tagad izmanto daudzās Austrālijas skolās, mācot valsts vēsturi.

Skarbie gadi atmodināja viņā citādāku kareivīguma garu. "Katru dienu es prātoju, kāpēc aborigēni nespēj atrast kopīgu valodu ar varas pārstāvjiem", viņa raksta savā grāmatā. "Tad es sapratu: mums, aborigēniem, nav atbilžu uz svarīgiem jautājumiem. Rūgtums novirza mūs no mērķa, bieži vien sašķēlot mūs vairākās grupās, kas sacenšas viena ar otru. Man arī uznāk dusmu brīži, kad gribu atriebties, bet dusmas mazinās, kad es ieklausos citos un ieguldu enerģiju rūpēs par citiem cilvēkiem. Es neesmu aizmirsusi Austrālijas vēsturi, kopš baltādainie kapteiņa Kura vadībā ieradās Austrālijā. Bet kāda jēga atcerēties šos faktus ar rūgtumu sirdī? Es saku: "Liekam Kapteinim Kukam mieru! Mēs varbūt neaizmirsīsim, bet mēs varam piedot. Sauciet, kā gribat, bet es tīcu svētajam garam - labajam garam, kam nav ne naida, ne rūgtuma. Nevis ādas krāsa, bet cilvēka personība nosaka viņa būtību. Daudzus gadus mēs esam pazaudējuši. Bet ar jaunu skatu uz dzīvi, cilvēki, kas pazaudējuši visu, var iemācīties dzīvot bez naida un arī kaut ko izdarīt cilvēces labā. Mums jānoliek malā sēras un jādomā pozitīvi, jāizdomā, kā mainīt slikto mūsdienu Austrālijā. Mums jāpiedod pagātnes kļūdas un jāveido jauna Austrālija, kas var būt noderīga visai pasaulei. Kopā mēs to varam. Domājiet plašāk un no sirds."

60 gadu vecumā Margareta kļuva par pirmo aborigēnu pārstāvi sava štata Aborigēnu uzraudzības padomē. Margareta nomira 92 gadu vecumā, ieguvusi īpašu atzinību no Lielbritānijas karalienes, cieņu no savas tautas un visiem austrāliešiem.

## Irēne Laure (1898-1987) – Francija

Irēne dzīvoja Francijas dienvidos Marseļā. Viņa bija bagāta uzņēmēja meita un mēdza zagt tēva zeķes, lai atdotu tās nabadzīgiem strādniekiem. Viņa kļuva par medmāsu un apprecējās ar Viktoru, jūrnieku un komunistu. Otrajā pasaules karā, viņa bija aktīva Marseļas pretestības kustībā gan atklāti protestējot pret Vācijas varu, gan palīdzot franču partizāniem. Viņas bērni cieta kara laikā. Divi mazākie gandrīz nomira no pārtikas trūkuma, bet vecāko dēlu spīdzināja vācu gūstā. Pēc kara brutālajiem notikumiem un viņas pašas ģimenes ciešanām, Irēnas naidis nonāca tik tālu, ka viņa atklāti vēlējās, lai visi vācieši nomirst un viņu valsts tiktu "noslaucīta no Eiropas kartes". Kad karš beidzās, viņa tika ievēlēta par ģenerālsekretāru grupā "Francijas Sociālistu Sievietes". Tā ietvaros, viņa piedalījās konferencē Šveicē, kuras mērķis bija atjaunot Eiropas saliedētību. Viņa bija šausmās, kad ieraudzīja tur vāciešus, un protestējot bija gatava doties mājās. Pirms viņa paspēja aizbraukt, konferences vadītājs, satīcis viņu gaitenī, uzdeva jautājumu:

“Kā tu ceri atjaunot Eiropu bez vāciešiem?”. Irena izlēma uzkavēties konferencē, bet turpmākās trīs dienas pavadīja neizlēmībā par to, ko darīt.

Viņas iekšējā balss mēģināja viņu pierunāt atbrīvoties no naida. “Man vajadzēja brīnumu”, viņa atzina vēlāk. “Es parasti neticu Dievam. Bet viņš man deva šo brīnumu. Es konferences beigās publiski atvainojos vāciešiem, nevis par pretošanos Marseļā, bet par gribēšanu viņus pilnībā iznīcināt.”

Turpmāko gadus viņa pavadīja Vācijā, uzrunājot 10 no esošajiem 11 Vācijas provinču parlamentiem un runāja ar simtiem tūkstošu cilvēku sanāksmēs un pa radio. Irēnes kaismīgās darbības rezultātā, daudzi vācieši ieradās Francijā, lai atvainotos par karā nodarīto.

Nākamajos pāris gados, vairāki simti pēckara Vācijas līderi satikās Šveicē –organizācijas *Pārmaiņu iniciatīvas* starptautiskajā konferencē centrā, un izlīguma vilnis sāka pārņemt Eiropu. Vācu kanclers un Franču premjerministrs atzina, ka Irēne Laure paveica daudz vairāk nekā jebkurš cits cilvēks, lai mierinātu un uzlabotu attiecības abu valstu starpā pēc vairāku gadsimtu nemieriem. Irēnes ieguldījums nobruģēja ceļu uz Eiropas Savienības tapšanu.

## Anndžeri Ndiangui – Kenija

Anndžeri ģimene ir no *kikuju* cilts Kenijā. Daudzus gadus viņi ir karojuši ar *kalendžinu* cilti. Pēc ilgstoša miera perioda sadursmes atjaunojās pēc vēlēšanām 2007.gadā. 2008. gada janvārī vairāk nekā tūkstotis cilvēku tika nežēlīgi nogalināti un simtiem tūkstoši bija spiesti pamest savas mājas. Arī Anndžeri ģimene tika atstāta bez mājvietas šo nežēlīgo sadursmju rezultātā.

Pat pirms viņas ģimene tika izdzīti no mājām, Anndžeri ienīda visus no *kalendžinu* cilts. “Man bija stāstītas visādas šausmas par viņiem, lai kūdītu viņus ienīst. Kad manu ģimeni izdzina no mājām, mans naidis pastiprinājās. Es gribēju, lai visi viņus ienīst. Es padevu tālāk visu manu naidu jebkuram, kurš bija gatavs klausīties.”

Divus gadus pēc nemieriem Anndžeri piedalījās miera veicināšanas Indijā. “Mēs pētījām lietas, kas veicina un un kas iznīcina mieru mūsu sabiedrībā. Pirmo reizi es sapratu, ka, kaut arī es vienmēr esmu gribējusi mieru Kenijā, es pati esmu nemieru veicinātāja. Es biju starp tiem, kas iznīcināja mūsu valsti ar savu naidu un skarbjaiem vārdiem”. Šī atklāsme iedesmoja jaunu posmu Anndžeri dzīvē.

Cilšu nesaskaņas problēma ir milzīga un ar dziļām saknēm, bet Anndžeri atrada veidu, kā piedalīties problēmas risināšanā. Pirmkārt, viņa atvainojās saviem *kalendžin* cilts draugiem par iepriekš izpausto naidu. No sākuma tas bija ļoti grūti, bet ar katru reizi naidis kļuva ar vien mazāks un mazāks, un atradās vieta arī mīlestībai. Šādi rīkojoties, Anndžeri ieviesa drosmi cilvēkos sekot viņas piemēram.

Anndžeri arī viesojās dažu *kalendžin cilts* iedzīvotāju mājās un vēlāk uzaicināja dažus pie sevis. Nekad pirms tam tas nebija noticis. Viņa saprata, cik ļoti stereotipi par kādu cilvēku grupu traucē tos iepazīt un saprast: “Es sapratu, ka mēs cīnāmies tāpēc, ka mēs negribam viens otru saprast. Mēs gribam palikt pie šiem kļūdainajiem pieņēmumiem.”

“Es beidzot saprotu, cik daudz šos prātu piesārņojošos uzskatus esmu pārņēmusi no manu vecāku paaudzes. Es esmu pārliecināta, ka aizvainojums un kūdīšana nekad neveicinās mieru. Es esmu pārliecināta, ka jaunajiem cilvēkiem ir loma mūsu valsts atjaunošanā. Mums ir jāpārlauž naida ķēde un jāveido abpusēja cieņa saliedētības labā.”

“Es esmu nolēmusi palikt šīs morālās kaujas frontē, lai dotu pretsparu ar cilšu nesaskaņām. Es ticu, ja mēs neko nedarīsim, vardabība var atkal pārņemt mūsu sabiedrību, var būt upuri un cietušie. Kopā ar citiem, kam ir līdzīga pārliecība, es gribu veidot labāku sabiedrību,” uzskata Anndžeri.



## Latvijas cilvēku stāsti 2015.gada pavasarī – kādi tie izskanēja seminārā Eiropas Mājā 10.aprīlī

### ANNA POŽOGINA (LATVIJA)

Labdien!

Mani sauc Anna un es, laikam, pirmo reizi pēdējo 10 gadu laikā uzstājos publiski latviešu valodā, it sevišķi stāstot par sevi. Es esmu dzimusi Latvijā, etniski jauktā ģimenē – mana mamma ir latgaliete, latviete, latviski runājošā un mans tēvs ir krievs, kas iebrauca Latvijā no Lietuvas. Visu savu mūžu es pavadu starp divām - latviešu un krievu – pasaulēm.

Mani tīņu gadi “iekrita” 90.gadu sākumā, kad Latvija atguva savu neatkarību un kad, manuprāt, aizsākās diezgan drūmi notikumi starp latviešiem un krieviem. Valstī sākās valodas politikas veidošana, naturalizācijas politikas veidošana, un arī pilsonības jautājumi kļuva diezgan aktuāli. Man uz to brīdi bija 11-13 gadi, un tas bija tieši tas laiks, kad es kā tīnis ļoti gribēju piederēt grupai, man bija svarīga mana kolektīvā identitāte. Bet izrādījās, ka krievu jaunieši mani īpaši nepieņēma un sauca mani par “gansieti”, jo mana mamma bija latviete. Savukārt, latviešu jaunieši mani īsti nepieņēma, jo mana mamma, redz, apprecējās ar krievu un es biju “krievule”.

Principā, lai kā es mēģinātu saprast savu identitāti un izprast, kurai tad kultūrai es piederu, es nevienu īsti neiederējos. Tagad es stāstu to ar smaidu, bet uz to brīdi manī radās baigās dusmas, jo man likās, ka tas ir negodīgi: es runāju abās valodās, es mīlu abas nācijas, tad kāpēc man būtu jākaunās, kāpēc man jājūt nosodījumu par vienu daļu no tā, kas es esmu. Un, protams, ka manī radās velme visu mainīt, jo tas nebija pareizi...tājā manā - tīņu skatījumā.

18 gadu vecumā es pilnīgi noteikti zināju, ka man jāiet politikā. Es, protams, gribēju kļūt par Latvijas valsts prezidentu, jo tad, kā es tobrīd domāju, man būs vara un es varēšu veikt izmaiņas. Man bija zināmas visas atbildes, es zināju, kā viss būtu jādara. Es iestājos Vidzemes Augstskolā Valmierā, kur studēju politoloģiju. Rīgā es augu krievu vidē, es mācījos krievu vidusskolā, man visur apkārt bija krievi. Es piedzimu un izaugu Bolderājā, Daugavgrīvā, kas ir tāds “krievu getto” Rīgā, vismaz uz to brīdi bija. Bet pārcēlos es uz dzīvi Valmierā, kur krievu cilvēku gandrīz nebija. Tā bija pirmā reize, kad es saskāros nevis ar tādu ikdienišķu “pagalma nacionālismu”, bet ar ļoti strukturētu, formulētu un pamatotu nacionālismu.... Un zināmā mērā - arī ar ksenofobiju. Es biju pirmā krieviete Vidzemes Augstskolā – krieviete, kas nāk no krievu vides un runā krievu valodā. Kādu brīdi mani uztvēra kā latgalieti un uzskatīja, ka man “interesants” dialekts latviešu valodā ir tāpēc, ka es esmu dzimusi un augusi kaut kur Rēzeknē. Ar laiku, man nācas veidot attiecības un iemācīties dzīvot latviešu vidē, mācīties runāt ar cilvēkiem par sapīgām un pretrunīgām lietām, aizstāvēt savas jūtas, stāstot par savu pieredzi un vēsturi, izskaidrojot situāciju arī no sava viedokļa. Tas bija ļoti labs laiks, jo tas ļāva man iedziļināties savās latviešu saknēs un iepazīt savu otro pusi, tai pat laikā pārvarot tīņu gados izveidoto pasaules paradigmu un iemiesotās bailes.

Identitātes jautājums man aizvien bija aktuāls, un es meklēju atbildes uz to, kas es esmu. Gandrīz visus četrus gadus Vidzemes Augstskolā es pavadīju pētot Latvijas krievu identitāti no visām pusēm. Pabeidzot Vidzemes Augstskolu es sapratu, ka ar politiku vien nepietiek. Var pastāvēt attiecīgie likumi, realizētas labas integrācijas programmas, bet, ja pārmaiņas nenotiek cilvēku savstarpējās attiecībās un cilvēku sirdīs, tad tās paliek tikai kā burts uz baltas lapas, nekas vairāk. Savukārt, lai pārmaiņas notiktu cilvēku sirdīs – ir jāiemāca cilvēkiem sarunāties un klausīties vienam otru, jāveido vidi, kur viņu savstarpējais dialogs būtu balstīts uz konstruktīvās nākotnes meklējumiem, bet iekļautu arī sāpīgo pagātnes notikumu dziedināšanu.

Tas mani aizveda ļoti ilgā, 12 gadu, ceļojumā ar starptautisku organizāciju *Initiatives of Change*. Šī ir cilvēku kustība, kas uzskata, ka ja tu vēlies redzēt kaut kādas pārmaiņas sabiedrībā – tad sāc ar sevi, uzdod sev sarežģītus, bieži vien nepatīkamus jautājumus. Ievies pārmaiņas savā attieksmē, uzvedības modelī, savās attiecībās - pirms tu ej un māci citus, kā viņiem būtu jādzīvo. Šo 12 gadu laikā es piedalījos un veidoju dialogus, jauniešu programmas visā pasaulē, sākot ar Indiju un beidzot ar Dienvidsudānu, runāju ar tatāriem un krieviem Krimā, atbalstot dialoga veidošanu starp ukraiņiem un krieviem Ukrainā. Pirms četriem gadiem es pārcēlos uz dzīvi Latvijā, un tagad mēģinu reintegrēties manā sabiedrībā. Latvija ir ļoti izmainījusies, tā nav tā pati Latvija, no kuras es aizbraucu. Es priecājos par iespēju piedalīties šajā dialoga projektā ar dažādu tautību cilvēkiem Latvijā, jo tas ļauj man satikties ar cilvēkiem, kas iet cauri tiem pašiem procesiem...neskatoties uz to faktu, ka es esmu šeit dzimusi un augusi, bet šie cilvēki ir atbraukuši uz Latviju pirms gada, diviem vai desmit.

drošas un vienotas sabiedrības nākotnei.

Mana pārliecība, ka pagātnes dziedināšana, tagadnes pieņemšana un nākotnes veidošana notiek tikai caur dziļu, personīgu attiecību veidošanu, nav zudusi. Es joprojām uzskatu, ka veidojot vidi, kur cilvēki no “paralēlajām” pasaulēm tikties, iepazīt vienam otru, stāstīt par saviem pārdzīvojumiem – tas liek pamatus stabilas sabiedrības veidošanai.

## Galina (Ukraina)

Mani sauc Galina. Esmu no Kijevas Ukrainā.

Latvijā es dzīvoju kopš 2008.gada. Apprecējos ar rīdzinieku, ar kuru iepazinos Krimā. Turpat kādreiz iepazinās arī mani vecāki. Bērnu mums nav.

Pēc medicīnas skolas beigšanas es 12 gadus strādāju Ukrainas Aizsardzības ministrijas kara hospitālī Kijevā uroloģijas nodaļā. Strādāju gan dežūrās, gan pārsiešanā, gan operāciju telpā, bet visilgāk – 10 gadus, strādāju ar aparātu, kas sadala nierakmeņus. Man ļoti patika savs darbs, jo es redzēju rezultātu – daudziem pacientiem uzlabojās stāvoklis bez operācijas veikšanas. 2008.gadā es pabeidzu Pārtikas tehnoloģijas universitāti. Mana specialitāte ir bioloģiski aktīvo vielu biotehnologs. Šī specialitāte deva plašas iespējas iegūt darbu: no laboranta līdz pasniedzējam. Diemžēl, vai varbūt par laimi, man ne dienu neizināca strādāt savā specialitātē. Man piedāvāja roku un sirdi un es pārvācos uz Latviju.

Latvijā, noformējot visus vajadzīgos dokumentus, es ar īpašas grūtības nepiedzīvoju. Atšķirībā no citiem man pazīstamiem imigrantiem, man viss veicās gludi.

Man drīzāk pirmo gadu Latvijā bija grūti morāli. Jauna valsts, cita kultūra, sveša valoda, draugu nav, jāpierod pie vīra un vēl nacionālais jautājums... Tas viss atstājis zināmu zīmogu uz manu šobrīdējo dzīvi.

Mani glāba internets, kontakti ar vecākiem un draugiem, un par to viņiem esmu pateicīga. Pēc pusgada kopš ieradās Latvijā, es devos uz latviešu valodas kursiem, kur man parādījās pirmās pažiņas Latvijā un

saziņa dzīvajā ne tikai internetā. Pēc kursu pabeigšanas es noliku valodas eksāmenu un ieguvi B1 kategoriju.

Pēc gada, kad biju nedaudz atjēgusies, sāku meklēt darbu. Centos doties medicīnas virzienā, jo man bija liela pieredze. Taču pietrūka latviešu valodas zināšanu vajadzīgajā līmenī., kā arī traucēja fakts, ka mans diploms neatbilda Eiropas standartiem. Es ideju par darbu medicīnā atmetu un pārvilku tai treknu krustu. Mani paziņas centās man palīdzēt ar darbā iekārtošanu, bet krīzes laikā tas bija neiespējami.

Tad es atcerējos, ka nedaudz māku šūt un nolēmu pārbaudīt sevas prasmes šajā jomā. Iekārtojos darbā šūšanas cehā, un man darbs padevās ne sliktāk par tiem, kas šūšanu īpaši mācījušies. Pirmo algu es dabūju pēc diviem mēnešiem – savus pirmos 50 eiro. Otrā bija jau nedaudz lielāka – 70 eiro. Es piesēdju un parēķināju, ka ceļam un ēdināšanai es tērēju pusi no algas, pie tam strādāju 8-12 stundas, un nolēmu, ka mājās es varu nopelnīt tikpat.

Aizgāju no darba, bet vīrs pazaudēja savu darbu. Sākām dzīvot no uzkrājumiem, un, kad tie izsīka, bijām spiesti pelnīt, ar ko vien varējām: gan diskus ar latviešu valodas stundām pārdevām, gan devos mājas vizītēs taisīt klizmas.

Ieliku reklāmu par šūšanas pakalpojumiem. Sākumā darba nebija daudz, bet ar laiku ieguvi klientūru. Man bija bail, jo lielas pieredzes man nebija, bet konkurence šajā sfērā ir liela. Ņemu visu, ko piedāvāja: šuvu gan maisiņus, gan mājiņas kaķiem, gan mīkstās rotaļlietas, gan kāzu tērpus. Ne vienmēr viss izdevās, bet es ieguvi pieredzi. Nācās patērēt, lai iegādātos aprīkojumu. Vīrs darbu nemeklēja, iztika ar īslaicīgiem peļņas darbiem un palīdzēja man šūšanas darbos.

Reiz man piezvanīja un sāka izjautāt, ko es tieši varu uzšūt. Izrādījās, ka zvana no ēdināšanas uzņēmuma "Lido". Uzaicināja uz tikšanos. Es ļoti uztraucos, jo līdz galam nebiju pārliecināta par saviem spēkiem. Ja es arī būtu ieraudzījusi sludinājumu, ka Lido meklē šuvēju, nekad pati nebūtu piezvanījusi. Mēs nolēmām riskēt.

Mūsu pirmais pasūtījums bija sarafāns un blūzītes bavāriešu stilā. Viņi ļoti piekasīgi apskatīja visas šuves, taču ar savu uzdevumu es tiku galā, un sapratu, ka esmu izvēlējusies sev pareizo virzienu. Kopā ar vīru nodibnājām uzņēmumu un noīrējām telpas, jo pēdējo gadu laikā mūsu dzīvoklī bija parādījusies tik daudz šujamās tehnikas, ka sajūtām – dzīvot darbā nav labi. Ar laiku darba kļuva vairāk, un divatā ar vīru vairs netikām galā. Turklāt, bija daudz jābrauc pie klientiem, bija jāpērk audumi, jāmodelē, jāgriež, jāšuj, jāmēra un jāved grāmatvedības uzskaitē. Pieņēmam darbinieku un kļuva vieglāk. Darbu apjoms pastāvīgi auga, ar vienu šuvēju vairs nepietika. Pie mums sāka strādāt trīs šuvējas. Tad mēs atradām ceļu, kas par saprātīgām cenām izpilda mūsu pasūtījumu, un jau divus gadus ne mēs, ne viņi nesēžam bez darba.

Bez Lido mums ir arī citi pasūtījumi. Es sadarbojos arī ar vietēju apģērbu dizaineri – šuju viņam lielas apģērbu partijas. Šajā jomā man ir parādījušies gan draugi, gan skauģi, man pat ienaidnieki parādījušies. Es neteiktu, ka ta sīr mans panākumu stāsts. Esmu ceļa sākumā, un man ir kur iet, uz ko tiekties. Man gribas sajusties brīvai, plānot savu atvaļinājumu... tieši tas pēdējā laikā ir ļoti grūti. Tad es būšu pa īstam laimīga.

Vēl man ir ļoti ciešas saites ar manu dzimteni. Mani atbalsta visi mani draugi Ukrainā. Šeit Latvijā man arī sava mazā Ukraina – mani draugi, tādi paši imigranti no Ukrainas, kam arī ir savs ne tik vieglais ceļš, kuri īsā laikā daudz ko sasnieguši savā valstī. Viņi ir no dažādiem reģioniem – no Dienvidiem, Austrumiem, Rietumiem un Ukrainas centra daļas. Ir draudzene, bēgle no Lugansa, kura tur pazaudēja visu, tāpat kā viņas vecāki, kas aizbēga uz Baltkrieviju. Mēs uzreiz satuvinājāmies, es viņai palīdzu adaptēties jaunā valstī. Valodas jautājums starp mums nepastāv- mēs bieži tiekamies, dziedam ukraiņu dziesmas, spēlējam ukraiņu teātrī, uzturam savas tradīcijas...

Sākumā es pieminēju 'nacionālo jautājumu'. Pateicoties mana vīra draugam es sāku apzināties, ka es esmu ukrainiete, tikai šeit mani iemācīja mīlēt savu dzimteni. Tikai šeit uz savas ādas es sajutu agresiju pret ukraiņiem un sapratu konflikta būtību starp latviešiem un krieviem. Pie jebkuras izdevības man stāstīja,

ka mēs esam 'hohli', ka mums jāzina sava vieta, jokoja par mūsu politiķiem un ukraiņu cilvēkiem vispār, jokoja par mūsu vēsturi un valodu. Man stāstīja, kā 'pareizi jādzīvo', - man, maniem radniekiem, kādā valodā man mājās jāsarunājas. Pie tam mani apzīmogoja kā rusofobu, banderovietu un fašistu.

Kara hospitālī, kurā es strādāju 12 gadus no savas dzīves, strādāja dažādu tautību speciālisti – krievi, baltkrievi, armēņi, gruziņi, azerbaidžāņi... Visi atrada kopīgu valodu – nekādu konfliktu!!! Mans priekšnieks bija krievs, viņš mani mīlēja kā savu paša meitu. Ilgus gadus es draudzējos ar meiteni, kas bija no mūsu bijušā Valsts prezidenta dzimtās puses. Es runāju ukraiņiski, viņa – krieviski, bet mēs viens otru sapratām un īpaši satikām. Tagad mūs pēc nacionālā un valodas principa sadala televizorā, un tas ir biedējoši, jo tieši TV 'nogalina' cilvēkus.

Ko es mainītu Latvijā? Droši vien neko, izņemot vienu: gribu, lai atslēdz krievu TV kanālus, jo agresija pēc propagandas uzbrukuma uzņem tādus apgriezienus, ka man drīz būs bail iet pa ielu – tā vienkāršā iemesla dēļ, ka esmu sociālos tīklos ielikusi fotogrāfijas no ukraiņu grupas koncerta, kur esmu ar Ukrainas karogu. Dažiem tas nepatīk, un man tiek adresēti apvainojumi un fiziskas izrēķināšanās draudi.

Man gribētos, lai Latvijas sabiedrībai krievi un latvieši atrastu kopīgu valodu, jo citādi rodas priekšstats, ka šī nesaprašanās ir kā bumba ar laika degli, kas var novest pie lielas katastrofas un iznīcināt šo skaisto valsti!!!

## Elena Ozola (Krievija)

Labdien! Pirmkārt, es gribētu pateikt paldies mūsu organizatoriem un visiem par iespēju šodien satikties. Es runāšu krieviski.

Mani sauc Elena. Es atbraucu no Krievijas, no bēdīgi slavenās pilsētas Magadānas. Tā atrodas Krievijas Ziemeļaustrumos un ir pazīstama kā viena no GULAGa galvaspilsētām.

Latvijā dzīvoju kopš 2008.gada, un šeit mēs ieradāmies kā repatriantu ģimene. Es piedzimu un uzaugu Magadānā, tur arī iepazinot ar savu vīru. Viņš ir latvietis, dzimis Latvijā, bet izaudzis un ieguvis izglītību Magadānā. Neklātienē iepazīstinu viņu ar jums – Andris Ozols. Domāju, ka jūs saprotat, ka Krievijā tas bija ļoti eksotiski – Andris Ozols... tas skanēja vienkārši satriecoši.

Lēmumu pārvākties uz dzīvi Latvijā mēs pieņēmām pietiekami sen, taču to izdevās īstenot tikai 2008.gadā. Dažus vārdus par sevi: man ir divas augstākās izglītības – angļu valodas pasniedzēja un psiholoģe. Abas izglītības man noderēja šeit Latvijā. Pirmkārt, mēs ar vīru nodibinājām nelielu uzņēmumu, kur nodarbojamies ar tulkošanas pakalpojumiem un interneta satura radīšanu. Otrkārt, šobrīd es Daugavpils universitātē beidzu doktorantūru psiholoģijā.

Kad mēs ieradāmies Latvijā kā repatrianti, mums ļoti palīdzēja Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki, kas nodarbojas ar repatriācijas jautājumiem. Viņi mūs nekad nepameta, deva vajadzīgo informāciju par pilsonības iegūšanu. Mans vīrs un dēls ieguva Latvijas pilsonību apmēram gada laikā. Mūs uzreiz nosūtīja uz bezmaksas valodas kursiem, un jau pēc pāris mēnešu mācībām mēs nokārtojām otrā līmeņa valodas eksāmenus. Vīram palīdzēja iegūt bezdarbnieka pabalstu uz laiku, man palīdzēja apmaksāt studijas maģistrantūrā. Tā ka - milzīgs paldies repatriācijas atbalsta darbiniekiem!

Par negatīvo... Es centos atcerēties kādus ne tik pozitīvus notikumus, ar kuriem mēs sastapāmies, ierodoties Latvijā, taču man nekas nenāca prātā, jo mums nebija valodas problēmu, ne arī identitātes jautājumi, ne arī praktisku ikdienas problēmu "krievi-latvieši" jautājumus.

Vienīgi vēlos pieminēt, ka mēs vairāk nekā divus gadus bijām uzskaitē Valsts nodarbinātības dienestā, taču mums ne reizi nepiedāvāja darba iespējas, ne arī kādus pārprofilēšanās kursus, neko nespēja mums dot.

Nezinu, ar ko tas saistīts – varbūt ar valodas zināšanu līmeni, varbūt citi iemesli. Mēs paši atrisinājām situāciju, nodibinot savu nelielo uzņēmumu.

Es gribētu pievērst jūsu uzmanību vienai lietai. Man liekas, ka trūkst informācijas tiem cilvēkiem, kas ierodas dzīvot Latvijā un nepārzina latviešu valodu pietiekami labā līmenī. Paskaidrošu: izrādās notiek dažādi pasākumi, pie tam tie ir bezmaksas un pieejami visiem interesentiem, taču informācijas par tiem nav. Par daudzām interesantām lietām arī mēs, kas Latvijā būsime nodzīvojuši drīz septiņus gadus, uzzinām tikai tagad. Ja varētu izveidot vienotu informatīvu mājas lapu repatriantiem, migrantiem, bēgļiem un visiem citiem, kas ir dažādu iemeslu dēļ ieradušies Latvijā, tas šiem cilvēkiem ļoti palīdzētu.

Paldies vēlreiz visiem, esmu priecīga ar jums satikties un iegūt jaunus draugus.

## Viktorija Rjaščenko(Ukraina)

Pārvākties uz jaunu valsti – tas ir kā no jauna piedzimt.

Mani sauc Viktorija. Man ir divas meitas :Marija, 12 gadi un Taisija, 6 gadi. Uz Latviju atbraucu 2009.gadā. Ukrainā es strādāju Poltavas Patērētāju kooperācijas universitātē, aizstāvēju disertāciju.

Atbraucot uz Latviju, man bija ļoti svarīgi atrast darbu izglītības sfērā. Pirmās dienas Latvijā es sajutos kā bērns, apguvu jaunu, sev nezināmu valodu.

Par svarīgu uzdevumu manā dzīvē kļuva mācīties saprast, pieņemt, iedzīvoties svešā kultūrā.

Jautājumus, ko nācās risināt Latvijā, pavadīja liels stress, daudz lielāks nekā tas būtu dzimtenē, jo klāt nāk valodas un vietējo kultūras normu nepārzināšana. Veltīju visus savus dvēseliskos un fiziskos spēkus, lai izmainītu vērtību orientāciju, izpratni par sociālo kultūru un uzvedību. Biju pārliecināta, ka no tā būs atkarīgs, vai spēšu veiksmīgi adaptēties jaunā dzīvē.

Veiksmīgai integrācijai man bija ļoti svarīgi izveidot harmoniskas attiecības ar apkārtējo pasauli, pie tam nevis asimilējoties, izšķīstot citā kultūrā, bet integrējoties – tā, lai uzzinot par kultūras normām, vērtībām un paradumiem Latvijā, es nezaudētu savas kultūras bagātības.

Te būs lielākās grūtības, ar ko saskāros un kā es to risināju.

1. Pirmajā posmā – valodas problēmas. It kā krievu valoda Latvijā ir otrā izplatītākā valoda, un ar to varētu pietikt. Tomēr – valodas apguve ir pirmais solis veiksmīgai integrācijai, jo valoda ir nācijas kods, ne tikai vienkāršs saziņas un izziņas ierocis. Ar valodas starpniecību tu vari izprast tautas attieksmi pret tiem vai citiem notikumiem, tautas būtību un vēsturi. Valodas apguve palīdz pārvarēt bezpalīdzības sajūtu svešā valstī. Man ļoti paveicās ar latviešu valodas skolotāju, kura man nodeva savu mīlestību un ticību savai valstij, Latvijai. Viņa veltīja daudz uzmanības Latvijas vēsturei un kultūrai.
2. Sava sociālā loka atrašana un veidošana. Man bija svarīgi sajusties, ka atrodos draudzīgā sociumā. Tāpēc meklēju attiecības ar tādiem pašiem imigrantiem, lai saprastu savu problēmu universiālismu, lai atbalstītu cits citu, lai kopā ātrāk tiktu galā ar adaptācijas grūtībām. Te man palīdzēja ciešās attiecības ar ukraiņu diasporu Latvijā.
3. Valsts īpatnību uztvere dabiskā veidā. Tāpēc es centos pēc iespējas vairāk uzzināt par kultūru, tradīcijām, uzvedības normām. Biju atvērta saziņai ar vietējiem iedzīvotājiem, izrādīju interesi un cieņu viņu kultūrai.
4. Dokumentu noformēšana. Pozitīvi bija salīdzināt birokrātiju dzimtenē un Latvijā. Komunikācija ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi vienmēr bija precīza, saplānota procedūra, ar ērtu laiku izvēli un ļoti labvēlīgu atmosfēru.

5. Darba meklējumi. Atceros to kā lielas šausmas, taču vienlaicīgi arī kā spēcīgu motivējošu elementu. Lai īstenotu savas profesionālās ambīcijas, es daudz laika veltīju personiskai attīstībai un mācībām. Izgāju arī visu procesu, lai apliecinātu dokumentus par augstāko izglītību, man izdevās nostrificēt savu doktora grādu Latvijā.
6. Nostalgija. Es skumu un joprojām ļoti skumstu pēc Ukrainas. Tāpēc es izveidoju sabiedrisko organizāciju, kas aicina jauniešus no Ukrainas mācīties Latvijas augstskolās. Man katrs students ir daļa no manas dzimtenes.

Varu ar pārliecību teikt, ka pozitīva ietekme uz manu integrāciju Latvijas sabiedrībā, manu harmoniju ar apkārtējo vidi un pārliecību pašai par sevi un saviem spēkiem, ticību laimīgai nākotnei svešā valstī ir iespējams piedalīties dažādos projektos trešo valstu pilsoņiem. Gribu pateikt paldies par šo projektu efektīvu īstenošanu.

Šobrīd Latvijā ir atzīts mans doktora grāds, esmu izturējusi konkursu uz asociēto profesoru, strādāju privātā augstskolā un esmu Zinātņu akadēmijas eksperte un biznesa inkubatora vadītāja. Latvija ir kļuvusi par manu mazo dzimteni, es jūtos kā daļa no šīs valsts. Man ir ļoti svarīgi, lai šeit, Latvijā, attīstītos ekonomika, būtu miers un veiksmīgi īstenotos izglītības programmas.

Paldies!

## Elena Košeleva (Krievija)

Godātās dāmas un kungi! Pirmkārt, es atvainojos par savu latviešu valodu – es apmeklēju kursus ar mērķi apgūt to. Lai nerastos kļūdas, lūdzu dodiet man iespēju nestāstīt, bet lasīt. Mani sauc Elena Košeleva. Mana vīra vārds ir Anatolijs Sotčenko. Mēs esam starptautisks pāris no Sanktpēterburgas Krievijā. Mūsu bērnos rit desmit tautu asinis. Es identificēju sevi kā eiropieti. Manam vīram ir savādāk. Viņam ir latviešu saknes, un viņš pavadīja Latvijā savu bērnību no viena līdz septiņiem gadiem, tāpēc viņš jūtas kā latvietis. Bet par to mazliet vēlāk.

Mēs esam ekonomisti. Mums ir augstākā izglītība. Es esmu Ekonomikas doktore. Mums ir divas meitas - 11 un seši gadi. 2009. gada beigās mēs reģistrējām Latvijā savu uzņēmumu SIA „Alphabet Professional Translating Service” tulkošanas pakalpojumiem un nopirkām māju, kura atrodas Babītes novadā pie Babītes ezera, un kur mēs dzīvojam līdz šim. Manuprāt, tā ir visskaistākā vietā pasaulē. Mēs atbraucām uz Latviju 2010. gadā.

Mēs saistām savas dzīves ar Latviju. Šāda lēmuma pieņemšanai bija divi iemesli: Pirmkārt, slikta politiskā situācija Krievijā, kas izteikta ar cilvēka pamatbrīvības ierobežojumiem, kas ir pretrunā ar mūsu liberālo viedokli un demokrātiskiem uzskatiem. Otrkārt, manam vīram ierašanās Latvijā bija nekas cits kā atgriešanās vēsturiskajā dzimtenē. Anatolija senči no tēva puses dzīvoja Latgalē, kā minimums 200 ilgu gadu garumā. Viņa tēvs – pus latvietis un pus vācietis - arī dzimis Latvijā, bet apprecēja sievieti no Ļeņingradas un pārcēlās uz dzīvi pie viņas. Anatolijs dzimis tur. 1991. gadā, kā visiem rezidenti, kuriem ir pieraksts Krievijas teritorijā, Anatolijam izdeva Krievijas Federācijas pilsoņa pasi. Būdamas astoņpadsmit gadus vecs jaunietis, viņš neko nezināja par to, kā Krievijas pases iegūšanas fakts liedz viņam iespēju pretendēt uz Latvijas Republikas pilsonības iegūšanu. Viņš arī nav ieguvis pastāvīgu uzturēšanas atļauju, tāpēc ka mēs nepaspējām pierādīt, ka Anatolija senči, kuri dzīvoja Latvijā līdz 1940. gadam bija latvieši pēc tautības. Vecāmāte izrādījās vāciete. Un diemžēl nepietika dokumentu, kuros pierakstīta jebkāda vectēva tautība. Visi radnieki apstiprināja un mans vīrs atcerējās, ka vectēvs bija latvietis (latgalietis), un mājās viņš ar sievu runāja latviski. Tā nebija liela eksistenciāla problēma, bet bija milzīgs sitiens Anatolija pašidentificējumam. Viņš visu dzīvi domāja, ka ir latvietis, nekas cits. Vai var mazs papīrs, kur trūkst

informācijas par vectēva tautību, mainīt 40 gadu vecu indivīda mentalitāti? Protams, nē! 2010. gadā mēs ieguvām termiņa uzturēšanas atļauju uzņēmējdarbības veikšanai, 2011. gadā mēs mainījām to uz termiņa uzturēšanas atļauju nekustamajam īpašumam. Pieci gadi ir pagājuši. Nevienu reizi šeit mēs neesam sastapušies ar ksenofobiju vai naconālismu. Pat pretēji -cilvēki mums palīdzēja visur: skolās, bērnudārzā, slimnīcās, pašvaldībās, dažādos dienestos... Mēs neesam vīlušies un nekad nenožēlojam, ka izlēmām atgriezties mana vīra senču zemē. Man ļoti patīk vēsture par slāvu vācu pētnieku Johanu Herderu, kurš vienreiz apmeklēja Juglu, kad latvieši svinēja tur Līgo. Viņš bija sajūsmā par skaistumu un par to, kā latvieši spēja nosargāt savas senās tradīcijas, dziesmas, dejas. Tas palīdzēja viņam izdomāt teoriju par nacionālu valsti. Un mēs saprotam, kāpēc! Latvija nevar neapburt! Protams, mēs ar vieglu sirdi nosūtījām meitas uz latviešu bērnudārzu un skolu, un ļaujām viņām augt latviešu kultūrā. Tagad viņas runā, lasa, raksta un sapņo latviski.

Ko gribam Latvijai dot? Nodokļus, darba vietas mūsu uzņēmumā, pakalpojumus, spējas, pieredzi, esam gatavi aizstāvēt to ar ieročiem, ja vajag, no vienas puses; un meitas, lojalitāti, mīlestību, izpēti, no otras puses.

Patiess izaicinājums Latvijā izrādījās Pilsonības likums. Piemēram, saskaņā ar 14.pantu: Naturalizāciju vispārējā kārtībā piešķir: personām, kuras 1940.gada 17. jūnijā bija Lietuvas vai Igaunijas pilsoņi, un kuras 1939.gada 1. septembrī bija Polijas pilsoņi, un šo personu pēcnācējiem, ja šīs personas vai to pēcnācēji līdz naturalizācijas iesnieguma iesniegšanai ne mazāk kā piecus gadus pastāvīgi dzīvo Latvijā. Bet mans vīrs ir pēcnācējs personām, kuras 1940. gadā bija tieši Latvijas pilsoņi, nebija Lietuvas, nebija Igaunijas, nebija Polijas pilsoņi, bet bija Latvijas! Kāpēc Anatolijs nenonāk likumā, bet cilvēki ar poļu saknēm nonāk?!

Pēdējā ziņa par deputāta no „Visu Latvijai!” ierosinājumu nedot rezidentiem ar uzturēšanās atļaujām nekustamajam īpašumam pastāvīgu uzturēšanas atļauju, paredz varbūtību katastrofai mūsu ģimenē! Ja šīs izmaiņas apstiprinās, mūsu ģimenes stāvoklis būtu bez izejas. Tas padara neiespējamu iegūt mums un mūsu bērniem Latvijas pilsonību, jo to piešķir tikai ar noteikumu, ja Tev ir piecus gadus pastāvīgā uzturēšanās atļauja. Nepilsoņi vienmēr var nokārtot eksāmenu un iegūt pilsonību, bet rezidentiem ar termiņu uzturēšanās atļauju nav tādas iespējas. Vēl pie tam rezidentiem ar termiņu uzturēšanās atļauju nav virkne tiesību, kuras piešķir nepilsoņiem, svarīgākā no kurām ir medicīniskā palīdzība, tajā skaitā, reanimācija. Dzīvot šādā situācijā un audzināt bērnus ir iespējams piecu gadu garumā, bet pilnīgi neiespējami visu atlikušo dzīvi. Piedāvātās izmaiņas ir ne tikai netaisnīgas, bet arī neļēdzīgas. Cilvēki, kas ieguvuši termiņu uzturēšanās atļauju tikai iemeslam, lai brauktu uz Eiropu bez vīzas un nedzīvo Latvijā, nevarēs iegūt pastāvīgu uzturēšanās atļauju, jo nevarēs pierādīt, ka nodzīvojuši Latvijā divus ar pusi gadus no pieciem. Un nevarēs nokārtot valodas eksāmenu kategorijai A2, bet tas ir svarīgs nosacījums pastāvīgas uzturēšanās atļaujas iegūšanai. Lūdzu, kam ir tāda iespēja, padot ziņu tālāk iesaistītajām personām, lai nepieļautu tādu izmaiņu pieņemšanu migrācijas likumā!

## Solanža (Brazīlija)

Mani sauc Solanža, man ir 46 gadi. Es kopā ar latviešu vīru jau 15 gadus. Es augu Riodeženeiro, tad es pārvācos uz Brazīlijas Ziemeļiem. Man bija jau 31 gads un es teicu mammai: "Aizmirsti, es nekad neprecēšos un man nebūs bērni." Tad es devos braucienā uz Parīzi, tur es satiku latviešu šarmu, un – apprecējos. Protams, es nezināju neko par Latviju, neko par valodu. Sākumā ar vīru mēs dzīvojām pusotru gadu Francijā, tur man piedzima Rihards. Latviešu valodu sāku mācīties pašmācības ceļā. Parīzē es sapņoju, par dzīvi Latvijā, par dzīvi manā jaunajā valstī. Es pieņemu sākumā, ka tā būs mana valsts. Pirms 15 gadiem Latvijā daudz kas bija citādāk nekā tagad. Man nebija viegli saprast, kāpēc cilvēki uz mani skatās, it kā es

būtu savādāka. Man teica: "Tu izskaties kā latvieta". Protams, es sākumā nerunāju tik labi latviski, bet es centos. Pēc pusotra gada mēs pārvācāmies uz Portugāli. Tajā laikā es jau labāk runāju latviski, strādāju Latvijas vēstniecībā Portugālē par sekretāri. Tas bija liels pārbaudījums. Kad sākumā zvanīja telefons, es uztraucos par to, kas nu tagad būs. Pēc trim gadiem mēs atgriezāmies Latvijā, mana valoda jau bija daudz labāka. Bet valodu centrs man negribēja dot atzinumu par valodas prasmes līmeni. Tas bija interesanti. Tajā laikā man mājās bija remonts, ko taisīja kurlmēmo brigāde. Es pat kurlmēmo valodā runāju latviski, bet valodu centrs nevarēja mani saprast. Viņi teica: "Ej, meitenīt, mācīties tālāk". To man bija ļoti grūti dzirdēt. Integrācijas centrā šo lēmumu nesprata, atbalstīja mani, teica: "Mēs dzirdam, ka tu proti valodu un vari tikt galā". Es gāju uz Izglītības ministriju runāt par eksāmenu, bet viņu attieksme bija riebīga. Beigās viņi man iedeва to līmeni, lai varētu dabūt uzturēšanās atļauju.

Pēdējo reizi es tur biju pirms diviem gadiem. Man ir divi bērni, viens izaudzis garāks par mani – 1,80m, bet viņi tik un tā saka: "Gaidi, nezinām, vai būs uzturēšanās atļauja vai nebūs." Un tas man ir sāpīgi.

Es šobrīd daudz strādāju, lai varētu vest latviešu kultūru gan uz Brazīliju, gan uz citām romāņu valodās runājošām valstīm, tur kur runā – franču, spāņu, itāļu. Es pieņemu Latviju kā manu valsti. Cilvēki šeit, īpaši mana vīra draugi mani pieņēma. Ja nebūtu viņi, es nezinu, kā es būtu tikusi galā. Jo šeit ir auksts. Es jums varu apgalvot, ka šeit ir šausmīgi auksts. Viņi man iedeва siltumu, viņi mani atbalstīja simboliski paņemot kā mazu bērnu uz rokām.

Pēc 15 gadiem Latvijā, es redzu, ka Latvija jau ir savādāka un es priecājos par to. Man ir Brazīlijas pilsonība un es neatstāšu savu Brazīlijas pasi, nav runa par to. Bet es esmu Latvijā un būšu Latvijā un gribu ticēt, ka būsīm tolerantāki turpmāk ar vien vairāk, jo Latvija ir brīnišķīga zeme, te ir brīnišķīgi cilvēki ar brīnišķīgu potenciālu.

Mani bērni ir latvieši un arī brazīlieši – protams. Viens, ko mēs varam darīt, audzināt bērnus tā, lai viņi būtu tolerantāki. Lai viņi pieņemtu katru, kāds viņš ir. Ka viņi atbalstītu dažādību, ka var domāt dažādi, skatīties uz pasauli dažādi, ka tas nav mīnuss, bet ka tas varētu būt brīnišķīgi.

## Sintija Šmite (Latvija)

Man ir liels prieks redzēt Latvijā un šeit cilvēkus no tik dažādām valstīm vienkopus. Es pati esmu dzimusi Latvijā un nāku no jauktas ģimenes. Mana mamma ir latvieta no Latvijas un mans tēvs ir gruzīns. Esmu gājusi latviešu skolā un universitātē. Esmu strādājusi valsts pārvaldē dažādās ministrijās, tostarp Sabiedrības integrācijas ministrijā, kad to pirmo reizi izveidoja 2003.gadā. Toreiz, man šķiet, tā dažādība Latvijā vēl nebija tik liela.

Lielā mērā manu dzīvi pagrieza kājām gaisām Latvijas gruzīnu biedrība, kur es iepazinos ar daudziem brīnišķīgiem gruzīniem, kas dzīvo Latvijā. Laika posmā starp PSRS sabrukumu un 2004.gadu mana gruzīnu identitāte bija pilnīgā snaudienā. Tad viņa pamodās, un es mācījos gruzīnu valodu, es braucu uz Gruziju, es atjaunoju sakarus ar ģimeni tur. Es nedaudz tur strādāju ar dažādiem projektiem. Un tieši Gruzijā bija viens profesors, kurš man teica, ka jāiet tālāk un pamudināja mācīties. Es saņēmos, aizgāju prom no darba un un gadu mācījos Zviedrijā starptautiskās attiecībās. Tad dzīve mani aiznesa uz Kirgizstānu, un tur es pavadīju gandrīz četrus gadus. Atgriežoties Latvijā, bija iespēja pieslēgties stāstam, kas ir šobrīd notiek Latvijā – Latvijas Prezidentūra Eiropas Savienības padomē. Es strādāju ar Centrālāsijas jautājumiem un šobrīd gatavoju Turkmenistānas, Tadžikistānas, Uzbekistānas, Kirgizstānas un Kazahstānas viesu vizīti Latvijā.

Esmu priecīga iesaistīties integrācijas projektā. Ko tas man deva? Tas man deva iespēju iepazīt no citas puses, kā ir mainījusies Latvija. Mana vide Latvijā ir diezgan latviska, es mazliet pazīstu gruzīnu kopienu, jo tā mani pieņēma. Bet es ļoti maz ko zinu par Latvijas krievu dzīvi. Es, protams, pazīstu krievus, bet parasti



ar viņiem par šo aspektu nerunāju. Semināri, kuros ar personiskiem stāstiem man ļāva iepazīt arī Latvijas krievus, bija ļoti vērtīgi. Es uzskatu, ka man varētu būt vairāk draugu krievu Latvijā.

Ko es ar to visu varu darīt tālāk? Es gribētu kaut ko vairāk darīt personiskā līmenī un ne tik daudz valstiskā līmenī. Es gribētu draudzēties ar cilvēkiem, kas ir iebraukuši šeit un bagātina mūsu valsti. Iepazinos šajā projektā iepazinos ar cilvēkiem, kas ir Latvijā dažus gadus. Viņi runā latviski, un svarīgi – ciena Latviju kā valsti, kā zemi un kā kultūru. Tas ir lieliski. Es vēlos būvēt tiltus personiskā līmenī. Man šķiet, ka tas ir jādara, jo pasaules krāsainība to bagātina. Cilvēku plūsma notiek, un, tāpat kā no Latvijas ir aizbraukuši cilvēki, arī Latvijā iebrauc cilvēki. Ja es kādam varu palīdzēt un būt noderīga, es to labprāt arī darītu. Man šķiet, ka pasaules bagātība ir tās krāsainībā, un ceru, ka mēs visi kopā varam valstiskos mehānismus izveidot tāds, kas atbilst mūsdienu realitātei. Tur ir daudz dilemmu, un tas nav vienkārši. Es to ļoti labi saprotu. Bet sistēmas veido cilvēki. To es aicinu katram no mums neaizmirst. Paldies!

### **Alda Sebre(Latvija)**

Es strādāju Sabiedrības integrācijas fondā. “Es saku paldies Latvijai un Dievam, ka dod man to, ko nedeļa mana valsts”. Šos vārdus man pirms neilga laika teica kāda trešās valsts pilsoņe. Es ar šiem vārdiem dzīvoju diezgan ilgi. Šie vārdi mani mudina domāt, ko mēs esam devuši un ko mēs esam saņēmuši.

Pēdējā laikā mēs daudz domājam, ko nozīmē savējais, ko nozīmē svešais. Ko mēs pieņemam, ko mēs nepieņemam. Man šķiet, ka vārds integrācija ir kļuvis gandrīz kā sava veida lamuvārds, bet tas ir ļoti nelāgi, jo es šim vārdam alternatīvu neesmu atradusi.

Jau no bērnu dārza mēs salīdzinām – vienam ir gaiši mati, otram – tumši, viens garāks, cits īsāks. Tā arī ikdienā viss notiek – viens ir no Latvijas, viens no Brazīlijas, viens no ASV vai Krievijas. Kas ir tas svešais? Sveša var būt vieta, sveši var būt cilvēki. Svešu vietu cilvēki izvēlas tādēļ, ka viņiem nav citas izejas. Svešu vietu viņi izvēlas, jo viņi tā vēlas. Mēs arvien vairāk sastopamies ar cilvēkiem, kas mums ir pilnīgi nepazīstami. Es dzīvoju Pārdaugavā un esmu pamanījusi, ka Imantā jau kādu laiku dzīvo sievietes, kas ikdienā staigā burkā - ar aizsegtu seju . Imantai tas droši vien ir neparasti, bet šim cilvēkam tas ir normāli – tā ir viņas kultūra.

Mums kā valstij ir jādomā par cilvēkiem, kas grib iemācīties latviešu valodu, kas grib izprast mūsu tradīcijas un vērtības, kas vēlas dzīvot šeit. Mums jārunā, kādi mēs paši esam un kādus mēs gribam, lai mūs redz. Jūs šodien arī sakāt, ka gribam šeit dzīvot, griba maksāt šeit nodokļus un radīt darba vietas, gribat, ko dot valstij. Tas ir tik svarīgi, ka būtu labi, lai kāds tur augšā (valsts vadībā) to dzirdētu.

Mēs dzīvojam izaicinājumiem bagātā laikā. No vienas puses – mēs esam brīvi, mēs varam teikt, ko mēs domājam. Jautājums, cik tālu mūsu brīvība iet un cik mūsu brīvi pateiktais vārds var izraisīt kaut ko nelāgu, kaut ko jaunu. Mēs Latvijā, manuprāt, šobrīd esam tādās kā krustcelēs vai ceļā uz to, lai noteiktu, kāda būs mūsu integrācijas politika. Vai tā būs pārdomāta, izsvērtā, lai vēlāk mēs ar to varētu lepoties. Man šķiet, ka esam integrācijas otrā posmā. Pirmais ir tas, ko uzsākām pirms gadiem 25 pēc neatkarības apgūšanas, kurš ir gājis pa kalniem un lejām. Šobrīd ir unikāla iespēja valstij izvēlēties un izdomāt to, ko un kā mēs gribam.

Mēs nodrošinām valodu kursus, mēs nodrošinām skaidrus integrācijas kursus, mēs nodrošinām iespēju praktizēt latviešu valodu. Mēs domājam par to, kā cilvēki ar izglītību un pieredzi, var iegūt darbu atbilstoši savām zināšanām. Vai ir cilvēka cienīga veselības aprūpe neatkarīgi no tā, cik ilgi kāds šeit dzīvo. Šai sistēmai jābūt koordinētai un skaidrai. Ja mēs to nedarīsim, mēs iestrēgsim un pēc laika sapratīsim, ka esam purva vidū. Cilvēki uz Latviju brauks tik un tā, jautājums, vai mēs to gribam koordinēt vai nē. Ja mēs

to negribam, mums jātaisa robežas ciet. Citu variantu ierobežot cilvēku kustību nav. Bet to mēs nedarīsim, jo tas ir raksturīgs tikai totalitārām valstīm. Latvija nekad nebūs totalitāra valsts.

Svarīgi apzināties, ka cilvēki, kas šeit iebrauc, jūs neesat statistikas dati. Jūs esat cilvēki ar savu pieredzi. Ar savām vēlmēm, katram ir iemesls un motivācija, kādēļ jūs šeit esat. Ir svarīgi, ka mēs par šīm lietām runājam. Mēs par to runājam jau daudzus gadus. Es tomēr gribētu teikt, ka evolūcija notiek un iet uz to labāko pusi. Ja es runāju pati par sevi, tad man tikšanās ar cilvēkiem, kas Latvijā iebraukuši no citām valstīm, ir stiprinājušas un devušas iedvesmu. Cik ir mūsu spēkos, arī no Integrācijas fonda puses, ar ideālisma karogu, centīsimies darīt, kas iespējams. Paldies!

### **Līga Puriņa-Purīte (Latvija)**

Pirms aptuveni pieciem gadiem izlasījām sludinājumu, ka Kultūras ministrija izsludina Integrācijas projektu konkursu. Tā mēs uzķērāmies. Sanācām kopā Laikmetīgās mākslas centrā un sākām domāt. Mēs sākām ar to, ko mēs nevaram darīt integrācijā. Programma bija izsludināta, lai mācītu latviešu valodu. Mēs sapratām, ka to nu gan mēs nevaram darīt, jo to nemākam. Tad katrs sev atbildējām uz jautājumu: "Kas ir integrācija man un ko mēs gribētu". Arī manu draugu starpā ir dažādi viedokļi par integrāciju. Sirdī mēs esam nacionālisti. Kad runā par integrāciju, lai izskatītos pieklājīgi, neko nesakām, bet sirdī domājam: "Vai tiešām mums, latviešiem, to vajag." Tāpēc gribējām sākt ar savu integrācijas jautājumu risināšanu – ar uzņemošo sabiedrību. Tie esam mēs, kas uzņemam jaunpienācējus. Mēs domājam tālāk – mūsu vecumu diez vai izmanīs. Protams, mēs varam uzzināt labus stāstus un tamlīdzīgi, bet jāsāk strādāt ar bērniem tieši no skolas vecuma un bērnu dārza. Tā radās pirmie darbi. Šobrīd jau četrus gadus esam strādājuši pie dažādiem projektiem un veidojuši dažādus materiālus.

Izveidojām izrādi bērniem "Kurts šmorē, lai atpūtinātu galvu" pēc norvēģu rakstnieka Erlena Lū darbu motīviem. Stāsts ir par to, kā vienā dienā Norvēģijā konteinerā tiek atrasti cilvēki no citām zemēm un kā sabiedrība viņus uzņem vai neuzņem. Tas bija mūsu jautājums bērniem – vai mēs spējam uzņemt tos, kas nav tādi, kā mēs. Darbā iesaistījām 30 bērnus no teātra "Zīlaks". Šis darbs bija domāts uzņemošai sabiedrībai – pamatnācijai. Šis darbs četrus gadus garumā ir izbraucis visu Latviju – skolās, kultūras namos, esam izdevuši arī DVD. Uzskatām, ka ar to kaut kā esam iedarbinājuši jaunās paaudzes domas par to, vai varam uzņemt tos, kas nav tādi, kā mēs paši. Visus četrus gadus vēršam projektu uz to, ka mēs nemācam latviešu valodu, bet vēršamies pie jauniešiem un bērniem, parādot, ka tie, kas mums ir tepat līdzās, var nebūt tādi paši kā mēs, bet mēs varam mācīties viens otru pieņemt. Vai mums ir izdevies sasniegt savu mērķi, redzēsim.

Nāciet uz Laikmetīgās mākslas centru, mūsu materiāli ir pieejami visiem - bibliotēka strādā no 11-18 katru darba dienu Alberta ielā 13.

Šajā publikācijā izmantoti Miera apļu rokasgrāmatas materiāli, kas pirmo reizi publicēti starptautiskās organizācijas "Pārmaiņu iniciatīvas" aizgādībā Melburnā, Austrālijā, 2007. gadā.

Ja vēlaties lietot šos materiālus vai kādu daļu no tiem, lūdzu vienmēr atsaucieties uz "Creators uz Peace - Initiatives of Change".

Ja meklējat atbalstu "Miera apļu" apmācību programmas norisei, lūdzu sazinieties ar [creatorsofpeace@iofc.org](mailto:creatorsofpeace@iofc.org) vai Latvijā ar [annapozogina@gmail.com](mailto:annapozogina@gmail.com), un [inese.voika@gmail.com](mailto:inese.voika@gmail.com)